

บทที่ 7

การเขียนโครงการเพื่อสนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียน

ขอบข่ายของเนื้อหา

1. ลักษณะของโครงการที่สนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียน
2. ส่วนประกอบในการเขียนโครงการ
3. ตัวอย่างโครงการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน
4. แบบฟอร์มการเสนอโครงการวิธีดั้งเดิม
5. สรุป
6. คำถามประกอบบทที่ 7

จุดประสงค์ในบทที่ 7

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะและส่วนประกอบของโครงการที่สนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้
2. เขียนโครงการงานสุขศึกษาในโรงเรียนด้านต่างๆได้

บทที่ 7

การเขียนโครงการเพื่อสนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียน

การดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมได้คือการเขียนโครงการดำเนินงานเสนอผู้บังคับบัญชา ในการเขียนโครงการจะต้องมีการเตรียมหรือมีการวางแผนเสียก่อน และโครงการที่ได้นั้นต้องเป็นโครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1. ลักษณะของโครงการที่สนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียน อาจแบ่งได้ดังนี้

- 1.1 โครงการของโรงเรียน เป็นโครงการใหญ่ของโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนอาจเสนอโครงการนี้ขึ้นไปตามลำดับขั้น เพื่อเป็นส่วนประกอบในการพิจารณางบประมาณของโรงเรียน
- 1.2 โครงการของหมวดวิชา เป็นโครงการเฉพาะในหมวดวิชา เช่น หมวดวิชาพลานามัยของโรงเรียน มีโครงการตรวจสุขภาพนักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ ประจำปี โดยแพทย์ โครงการปรับปรุงสนามฟุตบอล ฯลฯ
- 1.3 โครงการของครู-อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นโครงการที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเอง เพื่อวัตถุประสงค์ให้การศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น โครงการจัดทำทัศนศึกษานอกสถานที่ หรืออาจเป็นโครงการที่ผู้บริหารสั่งให้ทำเพื่อสุขภาพของทุกคนในโรงเรียน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าโครงการย่อยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการใหญ่นั้นคือ โครงการสุขภาพในโรงเรียน ถ้าผู้บริหารและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ใส่ใจ ให้ความสำคัญของงานสุขศึกษาในโรงเรียนแล้ว จุดมุ่งหมายในการมีสุขภาพดี มีสุขลักษณะสุขนิสัยที่ดีของทุกคนในโรงเรียนก็คงประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

2. ส่วนประกอบในการเขียนโครงการ

เพื่อสนับสนุนงานสุขศึกษาในโรงเรียน นักสุขศึกษา (ครู, อาจารย์, ผู้เกี่ยวข้องทางสุขศึกษา) ควรฝึกขั้นตอนในการเขียนโครงการดังนี้

- 2.1 **ความเป็นมาของโครงการ** ในส่วนนี้ผู้ที่ดำเนินโครงการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องสามารถอธิบายความเป็นมาของปัญหา หรือความสำคัญของโครงการนั้น ๆ ได้อย่างมีเหตุมีผล โดยกล่าวถึงลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปัญหา เป็นต้น
- 2.2 **หลักการและเหตุผล** ในส่วนนี้เป็นการอ้างเหตุผลที่สำคัญมาสนับสนุนโครงการเพื่อที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้อนุมัติโครงการนั้น
- 2.3 **จุดมุ่งหมายของโครงการ** ในจุดมุ่งหมายของโครงการนั้นเพื่ออะไรและเพื่อใคร ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการ นักศึกษาศึกษาต้องดูให้สัมพันธ์กับการประเมินผลด้วยว่าแต่ละจุดมุ่งหมายนั้น สามารถประเมินผลออกมาได้หรือไม่
- 2.4 **เป้าหมายในการดำเนินงาน** เป็นการกำหนดเป้าหมายของโครงการ ถือว่าเป็นเป้าหมายรวมของโครงการว่าเมื่อเสร็จสิ้นโครงการนี้แล้วจะมีผลดีอะไรบ้าง
- 2.5 **วิธีดำเนินงาน** ในส่วนนี้กล่าวถึงวิธีดำเนินงานว่าจะใช้วิธีดำเนินงานอย่างไร ใช้วิธีใด มีใครเป็นผู้รับผิดชอบ มีใครเป็นผู้ประสานงาน จะใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการเท่าไร เป็นต้น
- 2.6 **กำหนดงบประมาณ** เป็นการกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานนั่นเอง ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นงบประมาณทั้งหมด งบประมาณเฉพาะอย่างแต่ละเป้าหมายในส่วนงบประมาณนี้ต้องกำหนดให้ละเอียด
- 2.7 **การประเมินผล** ในการประเมินผลโครงการอาจจะใช้วิธีการประเมินผลเมื่อคิดทำงานผ่านเป้าหมายอย่างหนึ่งไปแล้ว วัตถุประสงค์ในการประเมินผลก็คือ ดูว่าในการดำเนินงานนั้นส่วนใดยังบกพร่องสามารถแก้ไขส่วนที่บกพร่องนั้นได้หรือไม่ และการประเมินผลนี้ต้องประเมินภายหลังจากสิ้นโครงการแล้วด้วย เพราะจะทำให้ทราบว่าโครงการที่ดำเนินงานไปนั้นพบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เป็นต้น
- 2.8 **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** ชั้นนี้ในการเขียนโครงการเป็นชั้นการคาดคะเนว่าผลที่จะได้รับนั้นเป็นเช่นไร เป็นการสรุปเป้าหมายในการดำเนินงานนั่นเอง

ทั้งนี้ ในการเขียนโครงการดำเนินงานนั้น นักศึกษาในโรงเรียนต้องพิจารณารายละเอียดทุกขั้นตอนว่าต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งหมด รวมทั้งทุกขั้นตอนมีความสำคัญพอ ๆ กัน ส่วนในการเสนอนั้น แล้วแต่ว่านักศึกษาในโรงเรียนจะดัดแปลงโครงการของตนอย่างไร บางโครงการอาจไม่มีขั้นตอนตามที่กล่าวมาก็ได้ เป็นต้น

3. ตัวอย่างโครงการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน

ในที่นี้ผู้เขียนได้เสนอตัวอย่างของโครงการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการของโรงเรียน และของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษามีแนวคิดกว้าง ๆ เกี่ยวกับการเสนอโครงการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน¹

3.1 ตัวอย่างโครงการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนของโรงเรียนบางหัวเสือบุญแจ่ม-เนียมนิล อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

โครงการสุขภาพในโรงเรียน

ของ

โรงเรียนบางหัวเสือบุญแจ่มเนียมนิล

ลักษณะของโครงการ

โครงการนี้จัดทำเพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อม การบริการสุขภาพ และหลักสูตรการเรียนการสอนสุขศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและเหตุผล

การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน เป็นการจัดวางนโยบายหรือแผนงานเกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ การจัดบริการสุขภาพและการสอนสุขศึกษา โครงการสุขภาพในโรงเรียนนี้มีความมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อต้องการให้ครูและนักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุก ๆ คนในโรงเรียนมีสุขภาพดี มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมงานด้านการสอนสุขศึกษาของครูให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อจัดบริการด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

---

¹ สุชาติ โสมประยูร, การบริหารสุขศึกษาในโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 88-91.

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาในโรงเรียนโดยให้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะได้ตรงกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสุขภาพ
4. เพื่อจัดอบรมเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนให้เข้าใจการดำเนินงานและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
5. เพื่อประสานการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนกับโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา
6. เพื่อวางรูปแบบหรือแผนการดำเนินงานที่แน่นอนในการจัดกิจกรรมทางด้านสุขภาพ

ขอบข่ายของกำรดำเนินงาน

1. การจัดโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ
  - 1.1 สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ สถานที่ตั้ง ความปลอดภัย ลักษณะการบริการ การดูแลของเจ้าหน้าที่ และการใช้ประโยชน์ของชุมชน
  - 1.2 การดำเนินงานประจำวันที่ถูกสุขลักษณะ คำนึงถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและการดำเนินงานประจำวันเกี่ยวกับ ตารางสอน กิจกรรมนอกชั้นเรียน โครงการความปลอดภัย ชั่วโมงเรียน สิ่งที่นักเรียนจะได้รับ สภาพและบรรยากาศในโรงเรียน ระเบียบวินัยที่จะสร้างให้แก่เด็ก รวมทั้งแนวทางในการเรียนรู้
  - 1.3 สุขภาพของครูและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน
2. การจัดบริการสุขภาพของโรงเรียน
  - 2.1 บริการส่งเสริมสุขภาพ
  - 2.2 บริการติดตามผลของนักเรียนแต่ละคน
  - 2.3 บริการควบคุมโรคและให้ภูมิคุ้มกันโรค
  - 2.4 บริการสุขภาพเพื่อบุคลากรในโรงเรียน
3. การจัดให้มีการเรียนการสอนสุขศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
  - 3.1 การส่งเสริมการสอนสุขศึกษา
  - 3.2 การเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - 3.3 การแนะแนวสุขภาพ

ระยะเวลาของโครงการ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2531 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2534 โดยแบ่งระยะเป็นรายปีการศึกษาและรายภาคการศึกษา รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ปี

วิธีดำเนินงาน

1. จัดตั้งกรรมการรับผิดชอบในระดับโรงเรียน โดยให้ชื่อว่า คณะกรรมการสุขภาพ ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 ประธานกรรมการ ได้แก่ ผู้อำนวยการ
- 1.2 รองประธานกรรมการ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
- 1.3 กรรมการ ได้แก่ ครูในโรงเรียน ผู้ปกครองที่สนใจ นักเรียน ตัวแทนนักเรียน
อาสาสมัคร เช่น ลูกเสือชาวบ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
แพทย์ประจำตำบล ตำรวจ
- 1.4 เลขานุการ ได้แก่ พยาบาลประจำโรงเรียน และครูสุขศึกษา

คณะกรรมการสุขภาพนี้มีหน้าที่โดยตรงในการจัดวางโครงการสุขภาพในโรงเรียน
และดำเนินงานตามโครงการนี้ให้ได้ผลสมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. เรียนเชิญคณะกรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วย ผู้นำระดับท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี)
ผู้มีอำนาจในการศึกษาท้องถิ่น (ศึกษาธิการจังหวัด) สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจ
พัฒนาการ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าอาวาสผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีอุปการะคุณอื่น ๆ ตามที่
เห็นสมควร
3. จัดทำแผนงานย่อยพร้อมทั้งรายละเอียด เพื่อปฏิบัติงาน
4. กำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
5. ประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการดำเนินงานทุกท่านก่อนเปิดภาคการศึกษาเพื่อ
วางแผนล่วงหน้าทุกปี
6. ประชุมคณะทำงานในโรงเรียน เพื่อรับทราบนโยบาย
7. แต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ตามหัวข้อของขอบข่ายทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้การปฏิบัติงาน
ได้คล่องตัว รวดเร็ว และทันเวลา
8. ประสานงานกับฝ่ายจัดหาทุน เพื่อนำเงินมาช่วยเหลือโครงการให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น
9. นำแบบสำรวจจากคณะอนุกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา ไปสำรวจเพื่อทราบ
ข้อมูลเบื้องต้น
10. นำผลการสำรวจมาอภิปราย เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข
11. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการทั้ง 3 ด้าน เช่น
  - 11.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

11.2 ศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล

แนวทางในการดำเนินงาน

1. คณะกรรมการจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นสำคัญ พยายามปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานที่ได้วางไว้
2. ในการรายงานสุขภาพของนักเรียนประจำปี ควรจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางสุขภาพต่าง ๆ ไว้ให้ครบ เช่น แยกนักเรียนที่ป่วยเป็นโรคประเภทต่าง ๆ จำนวนนักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุทั้งในและนอกโรงเรียน จำนวนนักเรียนที่มาใช้ห้องพยาบาลเพื่อจะได้นำมาทำสถิติเอาไว้รายงานผลในสิ้นปีการศึกษา สำหรับเป็นหลักฐานอ้างอิงที่สำคัญในการจัดดำเนินงานในปีต่อไป
3. จะต้องมีการประชุมหารือกันอยู่เสมอ เพราะการดำเนินงานอาจมีข้อบกพร่องและอุปสรรค จะได้แก้ไขได้ทันที่
4. พยายามร่วมมือกับทางบ้านและชุมชนให้มากที่สุด เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็ก อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพของเด็กได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ในการนี้คณะกรรมการควรรหาโอกาสพบปะกับผู้ปกครองเพื่อจะได้แนะนำชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของโครงการสุขภาพดียิ่งขึ้น ถ้าจำเป็นก็ควรออกจดหมายติดต่อกับผู้ปกครอง
5. พยายามติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากที่สุด เพื่อจะได้ร่วมมือกันพัฒนาหรือส่งเสริมสุขภาพอนามัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ด้วย
6. จัดแนะแนวทางสุขภาพ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รู้และเข้าใจทางด้านสุขภาพ และรู้จักป้องกันตนเองจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ
7. ช่วยเหลือเด็กพิการที่มีอยู่ในโรงเรียน
8. จัดให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษทางด้านสุขภาพ หรือจัดให้มีนันทนาการต่าง ๆ เช่น นิทรรศการทางสุขภาพ ละครสุขภาพ อภิปราย สาธิต หรือได้วาทีที่เกี่ยวกับสุขภาพ ฉายภาพยนตร์เพื่อเสริมความรู้ จัดให้มีการศึกษา นอกสถานที่ และจัดอบรมพิเศษเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลระหว่างปิดภาคการศึกษา

งบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้เฉพาะค่าใช้จ่ายที่จำเป็น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สุขภาพการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพตามหลักสูตรที่จัดขึ้น จะสามารถทำให้เด็กนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นกิจนิสัยที่ดีทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

2. ในการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน เด็กจะได้รับการเอาใจใส่ดูแลและส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างดี
3. สภาพของโรงเรียนจะสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย ร่มรื่นน่าอยู่ รวมทั้งมีการเอาใจใส่ด้านอาหาร ส้วม และน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดมากขึ้น
4. ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียน งานต่าง ๆ จะได้ไม่ซ้ำซ้อนกัน

การประเมินผล

1. ประเมินผลการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ
2. ประเมินผลการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน
3. ประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียน
4. ประเมินผลการสอนสุขภาพในโรงเรียน
5. ประเมินผลด้านความสัมพันธ์ระหว่างโครงการสุขภาพในโรงเรียนกับบ้านและชุมชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
6. ประเมินผลสภาวะด้านสุขภาพของนักเรียนตลอดจนทุก ๆ คนในโรงเรียน

วิธีการประเมินผล ได้แก่

1. สังเกต
2. ออกแบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ
3. สัมภาษณ์
4. ประชุมเพื่ออภิปรายผลงาน

ผู้ประสานงาน

ครูผู้สอนสุขภาพ

3.2 ตัวอย่างโครงการบริการสุขภาพ

โครงการจัดทำบัตรสุขภาพประจำตัวนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2531

หลักการและเหตุผล

การจัดบริการสุขภาพในสถานศึกษาจะช่วยประเมินและพัฒนาสภาวะสุขภาพของนักเรียน ซึ่งสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน การตรวจวัดสายตา เป็นต้น การให้บริการสุขภาพดังกล่าวโรงเรียนจะต้องทำบัตรบันทึกการตรวจสุขภาพของนักเรียนทุกคนให้ถูกต้องและสมบูรณ์

อยู่เสมอ โดยเมื่อการตรวจสุขภาพนักเรียนจะต้องบันทึกลงในบัตรสุขภาพทุกครั้ง และบัตรสุขภาพนี้ครูประจำชั้นมีหน้าที่เก็บรักษาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย พร้อมทั้งจะใช้ได้ทุกโอกาส
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีบัตรบันทึกสุขภาพ
2. เพื่อให้มีการบันทึกสุขภาพทุกครั้งที่นักเรียนได้รับบริการสุขภาพ
3. เพื่อนำข้อมูลจากบัตรบันทึกสุขภาพมาปรับปรุงการเรียนการสอนสุขภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เพื่อติดตามผลและพัฒนาสุขภาพของนักเรียนต่อเนื่องตลอดระยะเวลาเรียนในโรงเรียน และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

ขอบข่ายการดำเนินงาน

นักเรียนทุกคนจะต้องมีบัตรบันทึกสุขภาพ โดยครูประจำชั้นเป็นผู้เก็บรักษาบัตรให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย พร้อมทั้งจะใช้ได้ทุกโอกาส พร้อมทั้งจะต้องมีการบันทึกการตรวจสุขภาพทุกครั้งในบัตรสุขภาพ

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม - สิ้นปีการศึกษา 2531

วิธีดำเนินงาน

1. ทบทวนข้อบังคับเกี่ยวกับการทวงถามบัตรบันทึกสุขภาพจากนักเรียนที่เข้าใหม่
2. ในกรณีที่นักเรียนใหม่ไม่มีบัตรสุขภาพ ให้ครูผู้รับผิดชอบติดต่อทวงถามจากโรงเรียนเดิมของนักเรียน
3. ให้ครูประจำชั้นแต่ละห้องเรียนเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรักษาบัตรและดำเนินการบันทึกสุขภาพนักเรียน เมื่อมีการตรวจทุกครั้ง

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ครูประจำชั้นของแต่ละห้องเรียน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนทุกคนมีบัตรบันทึกสุขภาพ
2. มีการบันทึกสุขภาพทุกครั้งที่นักเรียนได้รับบริการสุขภาพ

3. การเรียนการสอนสุขศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินผล สามารถประเมินได้จาก

1. จำนวนบัตรสุขภาพ และการบันทึกการให้บริการสุขภาพ
2. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนสุขศึกษา
3. พฤติกรรมสุขภาพบางประการที่สังเกตได้ดีขึ้น
4. การใช้บัตรสุขภาพให้มีประโยชน์ต่อนักเรียน

งบประมาณ

บัตรสุขภาพนักเรียนชั้น ม.2 และ ม.3 จำนวน 200 ชุด ๆ ละ 1.50 บาท รวม 300 บาท

3.3 ตัวอย่างโครงการของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในที่นี้ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง โครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “พี่ช่วยน้อง”¹ ดังนี้

ชื่อเจ้าของโครงการ	อนามัยภาค 5
ผู้รับผิดชอบโครงการ	ร.อ. พ.ญ. พรรณงาม แยมศิริ
วันสิ้นสุดโครงการ	เป็นโครงการต่อเนื่องระยะยาว

หลักการและเหตุผล

อนามัยภาค 5 มีความเชื่อว่า หลักการสาธารณสุขมูลฐานในเรื่องประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข และร่วมกับแก้ไขปัญหาอื่น ๆ โดยให้มีผู้นำกลุ่มชุมชนในรูปแบบ ผสส.อสม. น่าจะนำมาใช้นอกเหนือจากในชุมชนแล้วก็นำมาใช้ในรูปแบบผสมผสานในโรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเน้นหนักไปในกิจกรรมด้านสุขภาพ อนามัย ให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามตลอดไปจนเป็นนิสัย สามารถนำไปสอนชักชวนเพื่อนผู้ใกล้ชิดได้

ฉะนั้นโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ จึงเป็นโครงการที่จัดทำในโรงเรียน โดยนักเรียน เพื่อนักเรียน และมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ให้บริการอยู่แล้วในโรงเรียนตลอดจนครูเป็นที่เลี้ยง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างนิสัยที่ดี โดยเฉพาะสุขภาพในช่องปากและสุขภาพส่วนบุคคล
2. ส่งเสริมโภชนาการ

อนามัยภาค 5 “โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน”, *วารสารสุขศึกษา* 6 (24) : 64-73 มกราคม-มีนาคม 2526.

3. รู้จักระเบียบ วินัย และประหัด
4. เคารพกฎจราจร และรู้จักรักษาความปลอดภัยจากอุบัติเหตุต่างๆ
5. รู้จักรักต้นไม้ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
6. รู้จักหลักในการใช้จ่าย และระมัดระวังเกี่ยวกับพิษและภัยจากยา
7. เป็นการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ โดยให้เด็กระดับนี้มีความรักเพื่อน เสียสละเพื่อเพื่อน ถ้ามีปัญหา

ความเร่งด่วนของโครงการ

ด้านสุขภาพ	ด้านสุขนิสัย
- ทัศนสาธารณสุข สุขภาพช่องปาก	- ระเบียบวินัย เสียสละ
- โภชนาการ	- การจราจร
- สุขภาพส่วนบุคคล	- การใช้จ่าย
	- อนุรักษ์ต้นไม้ สิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมปีที่ 1-6 ของโรงเรียนในสังกัด กทม. ในเขตพญาไท บางเขน (ในความรับผิดชอบของอนามัยภาค 5)

ผู้ปฏิบัติงาน

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในอนามัยภาค 5 ทุกระดับชั้น
- ครูโรงเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียม	ผู้ปฏิบัติ	ผู้สนับสนุน
1. เสนอนโยบายและแผนปฏิบัติต่อ ผอ.สนอ. เพื่อเห็นชอบและอนุมัติดำเนินงาน	อนามัยภาค 5	ผอ.กองต่าง ๆ ของ สนอ. ผู้ตรวจการฯ ภาคอื่น ๆ ศูนย์ฯ
2. ชี้แจงนโยบายและแผนปฏิบัติ ต่อเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่ร่วมปฏิบัติงานนี้ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ ทันตนามัย สังคมสงเคราะห์ พยาบาล อนามัย โรงเรียน ผู้ช่วยงาน ทันตแพทย์ และผู้ช่วยงาน อนามัยโรงเรียน	อนามัยภาค 5	
3. เสนอนโยบายและแผนปฏิบัติ ต่อหัวหน้าเขตศึกษา เขต เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	อนามัยภาค 5	สำนักอนามัย
4. เสนอนโยบายและแผนปฏิบัติ ต่อครูใหญ่ทุกโรงเรียนในเขตรับผิดชอบ โดยการนัดหมายจากศึกษาเขต	อนามัยภาค 5	เขต
ขั้นปฏิบัติ	ผู้ปฏิบัติ	ผู้สนับสนุน
1. ชี้แจงนโยบายและแผนปฏิบัติต่อครูทุกคนในโรงเรียนตามเป้าหมาย	เจ้าหน้าที่โครงการ	อนามัยภาค 5 ศูนย์ฯ และเขต
2. ชี้แจงนโยบายและแผนปฏิบัติต่อผู้ปกครองนักเรียน	ครู เจ้าหน้าที่โครงการ	อนามัยภาค 5 ศูนย์ฯ และเขต
3. ชี้แจงนโยบายและแผนปฏิบัติต่อนักเรียน	ครู เจ้าหน้าที่โครงการ	อนามัยภาค 4 ศูนย์ฯ
4. คัดเลือก กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน 1 : 5 หรือ 1 : 8 ตามความเหมาะสม	นักเรียน	ครูใหญ่ ครู เจ้าของโครงการ
5. สาธิต สอน การฝึกปฏิบัติ ทุกรูปแบบที่ต้องการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถปฏิบัติตามภารกิจที่มอบหมายได้โดยถูกต้องแม่นยำ พอเหมาะสม แก้วัย ภูมิปัญญาของตนเอง	เจ้าของโครงการย่อย	ครูใหญ่ ครู อนามัยภาค 5 เจ้าหน้าที่ระดับกอง จาก สนอ.ตามโครงการ ย่อย ๆ นั้น
6. ติดตามการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขวัญและกำลังใจ	เจ้าของโครงการย่อย	ครูใหญ่ ครู ผู้ปกครอง นร. อนามัยภาค 5 เจ้าหน้าที่จาก สนอ. เจ้าหน้าที่เขต

ขั้นปฏิบัติ	ผู้ปฏิบัติ	ผู้สนับสนุน
7. ทบทวนการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็น ครั้งคราว	เจ้าของโครงการย่อย	ครูใหญ่ ครู
8. ประเมินผล	เจ้าของโครงการย่อย ครู	ครูผู้ปกครองนักเรียน อนามัยภาค 5 เจ้าหน้าที่จาก สนอ. ผู้มาเยี่ยม
9. เสนอผลงานต่อสำนักงานอนามัย	อนามัยภาค 5	

ผลที่คาดว่าจะได้

1. นักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการรักษาสุขภาพส่วนบุคคลดีขึ้น เป็นการปลูกฝังสุขนิสัยที่ดี
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบมีความร่วมมือในการปฏิบัติต่อส่วนรวม เป็นการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์และการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
3. เผยแพร่ความรู้ เรื่องสุขภาพอนามัยที่ดีไปยังครอบครัวและชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
4. ลดการสูญเสียเวลาอันไม่จำเป็นของเจ้าหน้าที่อนามัยโรงเรียน ครู
5. สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ ครู ผู้ปกครอง

โครงการอื่นที่จะนำเข้าแผนนี้

1. การทิ้งขยะ
2. การประหยัด น้ำ ไฟ
3. การให้ภูมิคุ้มกันโรค
4. ความประพฤติผิดปกติ

รายละเอียดโครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “พี่ช่วยน้อง”

ชื่อโครงการ   โครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “พี่ช่วยน้อง”

หน่วยงานรับผิดชอบ   แผนกทันตสาธารณสุข อนามัยภาค 5

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนในเขตรับผิดชอบของอนามัยภาค 5 มีสุขภาพในช่องปากดีขึ้น โดยนักเรียนช่วยกันดู ตักเตือน แก้ไขระหว่างเพื่อนและพี่กับน้อง

เป้าหมาย

การปฏิบัติงานของโครงการนี้ของปี 2525 สามารถครอบคลุมนักเรียน ในโรงเรียน สังกัด กทม. ในอนามัยภาค 5 ดังต่อไปนี้

หน่วยงาน	โรงเรียน	จำนวน นักเรียนทั้งหมด	กรรมการใหญ่ (กำนัน)	กรรมการเล็ก (ผู้ใหญ่บ้าน)
ศูนย์ฯ 24	โรงเรียนไทยนิยม	2,219 คน	57 คน	254 คน
	โรงเรียนวัดเวฬุวนาราม	322 คน	11 คน	32 คน
	โรงเรียนประชาชนกุล	306 คน	3 คน	27 คน
	โรงเรียนประชาภิบาล	1,013 คน	27 คน	127 คน
	โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม	183 คน	6 คน	22 คน
	โรงเรียนวัดดอนเมือง	1,800 คน	50 คน	300 คน
	โรงเรียนเสนานิคม	425 คน	15 คน	40 คน
	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)	1,005 คน	33 คน	135 คน
สาขาสายไหม	โรงเรียนสายไหม	345 คน	11 คน	34 คน
สาขาออเงิน	โรงเรียนวัดออเงิน	210 คน	6 คน	18 คน
	โรงเรียนบ้านคลองบัว	605 คน	20 คน	82 คน
	โรงเรียนบ้านบัวมล	202 คน	10 คน	14 คน
ศูนย์ฯ 2	โรงเรียนวัดดิศหงสาราม	1,630 คน		112 คน
	โรงเรียนประชาอุทิศ	917 คน		30 คน
	โรงเรียนวัดพระยาอัง	586 คน		12 คน
	โรงเรียนกิ่งเพชร	966 คน		
ศูนย์ฯ 11	โรงเรียนวัดไผ่ตัน	1,915 คน	48 คน	228 คน
ศูนย์ฯ 17	โรงเรียนวัดเทวะสุนทร	721* คน	20 คน	100 คน
	โรงเรียนวัดเสมียนนารี	2,020 คน	25 คน	125 คน
	โรงเรียนประชานิเวศน์	894 คน	16 คน	114 คน

แผนปฏิบัติงานโครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “พี่ช่วยน้อง”

กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติ	ผู้สนับสนุน	ม.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	ก.ค.
1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำ งานแก่ ครู ผู้ปกครอง	เจ้าของโครงการ	อนามย์ภาค 5 ครู ครูใหญ่												
2. อบรมกรรมการนักเรียน กรรมการใหญ่ (กำนัน) และกรรมการเล็ก (ผู้ใหญ่บ้าน)	เจ้าของโครงการ ครูพยาบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	อนามย์ภาค 5 ครู ครูใหญ่ ครู พยาบาล												
3. การปฏิบัติงานของกรรมการนักเรียน	เจ้าหน้าที่โครงการ	เจ้าหน้าที่โครงการ ครู ครูใหญ่												
4. ประสานงาน และติดตาม	เจ้าหน้าที่โครงการ	ครู พยาบาล ผู้ปกครอง												
5. ประเมินผล	เจ้าหน้าที่โครงการ ครู ครูใหญ่ ครูพยาบาล	อนามย์ภาค 5 เขต ผู้ปกครอง ผู้มาเยี่ยม												

กลวิธีการดำเนินงาน

1. เข้าพบครูใหญ่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการประชุมครู จัดประชุมครู และขอรายชื่อกรรมการใหญ่ (กำนัน) กรรมการเล็ก (ผู้ใหญ่บ้าน)
  - กรรมการใหญ่ (กำนัน) คัดมาจากเด็ก ป.6 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน
  - กรรมการเล็ก (ผู้ใหญ่บ้าน) คัดมาจากเด็กทุกห้องในโรงเรียน โดย ชั้น ป.1-ป.3 ใช้ 1 : 5 ชั้น ป.4-ป.6 ใช้ 1 : 8

วิธีเลือกกรรมการ - เด็กเลือกเองโดยใช้หลักประชาธิปไตย

- ครูประจำชั้นช่วยเลือก

- ควรเปลี่ยนทุก 3 หรือ 6 เดือน

- เด็กต้องมีลักษณะเป็นผู้นำ เสียสละ กล้าหาญ

กรรมการมีโบว์ หรือ ปลอกแขน เพื่อแสดงตัวให้เห็น โดยใช้โบว์ต่างสีในกรรมการใหญ่และกรรมการเล็ก

2. อบรมกรรมการนักเรียน โดยทันตแพทย์ หรือทันตแพทย์ (สไลด์ โปสเตอร์)

ก. ลักษณะของการเป็นผู้นำ การรับผิดชอบ

ข. ให้อูเรื่องต่อไปนี้

- พันและหน้าที่ของฟัน

- การแปรงฟันที่ถูกต้อง

- โรคฟันผุ โรคเหงือกอักเสบ

- อาหาร กับ ทันตสุขภาพ

- การป้องกันโรคฟัน

- ให้ตรวจฟันเพื่อนและน้อง ๆ เป็น โดยให้ดูรูฟันผุ ดูขี้ฟัน ดูหินปูน เป็น

ค. กรรมการนักเรียนจะไปอบรมเพื่อนและน้องต่อ โดยทุกคนต้องมีแปรงสีฟัน ยาสีฟัน (มีหรือไม่มีก็ได้) แก้วน้ำเป็นของตัวเอง

3. ปฏิบัติงาน (กรรมการนักเรียน) โดยมากจะเลือกทำในตอนกลางวัน โดยกรรมการใหญ่จะเอาข้าว แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แก้วน้ำ ไปรับประทานข้าว แล้วแปรงฟันร่วมกับเพื่อน และน้องที่ตนรับผิดชอบในแต่ละห้อง

- กรรมการใหญ่ ดูการปฏิบัติงานของกรรมการเล็ก และดูการแปร่งฟันให้ถูกวิธี พร้อมทั้งดูการตรวจฟันผุ และมีเหงือกอักเสบของน้องที่รับผิดชอบ ช่วยเตือน และช่วยแก้ไขพร้อมทั้งรายงานครูประจำชั้น (นายอำเภอ)
- กรรมการเล็ก ดูการแปร่งฟันให้ถูกวิธีตรวจฟันผุและการมีซี่ฟันของเพื่อนพร้อม ตักเตือน แก้ไขรายงานกรรมการใหญ่

4. ประสานงาน ติดตามงาน (ทันตแพทย์ ครูประจำชั้น ครูพยาบาล ครูใหญ่)

5. ประเมินผล โดยการสุ่มตัวอย่างเข้าไปดูการปฏิบัติงาน ถามความรู้จากเด็กนักเรียน ทั่วไป ถามความเห็นจากครูพยาบาล ครูประจำชั้น ครูใหญ่ ผู้ปกครอง

หมายเหตุ

โครงการเล็กน้อยเสริมโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนให้สำเร็จ โดยแนะนำให้เด็กท่องคิล 5 แนะนำไปปฏิบัติโดยใช้คิลข้อ 2 และข้อ 5 สอดแทรกเข้าไปในโครงการ คือ

คิลข้อ 2 ใช้ในการที่ในแต่ละห้องจะมีเด็กที่ยากจนไม่ค่อยมีแปรง และบางคนพอมือเหลือ ก็หัดให้เขาเสียสละของรักของหวงของตัว ให้ช่วยเพื่อน

คิลข้อ 5 ให้ละจากการเสพติดต่าง ๆ สอดแทรกเข้าไปในโครงการใหญ่โดยให้เด็กรับสั่งจะ ในการเลิกกิน ทอฟฟี่ ลูกกวาด ช็อกโกแลต ขนมปัง น้ำหวาน ต่าง ๆ โดยชี้ให้เด็กเห็นว่าผู้ที่ จะเจริญไม่ตกต่ำต้องประกอบไปด้วย

1. ต้องตอบแทนศาสนา โดยประพฤติคิล 5
2. ต้องตอบแทนพระมหากษัตริย์ โดยบอกว่าพระมหากษัตริย์เป็นบุคคลที่ทำงาน มากที่สุดในประเทศไทย โดยการช่วยส่วนรวมและช่วยเพื่อน
3. ต้องตอบแทนบุญคุณ พ่อแม่ ด้วยการเป็นลูกที่ดี
4. ต้องตอบแทนบุญคุณ ครู อาจารย์ ด้วยการเป็นลูกศิษย์ที่ดี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพในช่องปากดีขึ้น
2. เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพในช่องปากไปยังครอบครัว และชุมชนที่ตน อาศัยอยู่
3. ลดการสูญเสียเศรษฐกิจของประเทศชาติ

3.4 ตัวอย่างโครงการสนับสนุนงานสุขภาพในโรงเรียน

ชื่อโครงการ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการสุขภาพในโรงเรียนสำหรับโรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
TRAINING WORKSHOPS FOR THE DEVELOPMENT OF SCHOOL HEALTH PROGRAM IN PRIVATE SCHOOLS

เจ้าของโครงการ ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ที่ปรึกษาโครงการ 1. คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
2. ผู้แทนคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์สุเมธ แก้วแพรง หัวหน้าภาควิชาพลานามัย

หัวหน้าโครงการร่วม อาจารย์สุรเดช สรรายูจิตต์

ที่มาของปัญหาและเหตุผลในการดำเนินงาน

เป็นที่ตระหนักกันดีว่าปัญหาสุขภาพของแต่ละบุคคล ครอบคลุม ตลอดจนถึงปัญหาสาธารณสุขในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับการประพฤติปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล ในทางที่เป็นคุณหรือโทษต่อสุขภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พฤติกรรมสุขภาพของแต่ละบุคคล มีผลต่อการพัฒนาสุขภาพของตนเอง ของครอบครัว และของชุมชนเป็นอย่างมาก การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ หรือสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพขึ้นมาได้นั้น จำเป็นจะต้องได้รับการปลูกฝังและดำเนินการอย่างถูกต้องตามกระบวนการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ ซึ่งมีขั้นตอนและองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน เช่น การสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับสุขภาพ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ บัณฑิตและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นตัวสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพตามวัตถุประสงค์

โครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับสุขภาพ การปรับสภาพแวดล้อมให้เป็นคุณประโยชน์ต่อสุขภาพและสร้างเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติตน ให้เกิดความเคยชินจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ถาวร การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน และการเรียนการสอนในเนื้อหาของวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เป็นโครงการที่มุ่งไปสู่การสร้างเงื่อนไข และประสบการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในลักษณะของการผสมผสานเนื้อหาของสุขภาพเข้ากับการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรม

สุขภาพที่พึงปรารถนาตั้งแต่วัยเด็ก แต่ในปัจจุบันยังไม่อาจจะกล่าวได้ว่าโครงการดังกล่าวนี้ได้รับการดำเนินการอย่างกว้างขวางมากนัก ปัญหาที่สำคัญในการจัดและบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนในปัจจุบัน คือ การขาดแคลนบุคลากรด้านสุขศึกษาโดยตรง หรือบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะสำหรับเป็นผู้นำดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ปัญหาเช่นนี้มีอยู่ในโรงเรียน ส่วนใหญ่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน อย่างไรก็ตามปรากฏว่าเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ตามโรงเรียนรัฐบาลต่าง ๆ ได้เริ่มดำเนินการกันไปบ้างแล้ว โดยความช่วยเหลือและสนับสนุนของคณะกรรมการสุขภาพสายการศึกษา ในคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่โรงเรียนเอกชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งขาดแคลนบุคลากร สำหรับการดำเนินการ และขาดการสนับสนุนทางวิชาการอย่างเพียงพอ ดังนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่จึงมีข้อจำกัดในการดำเนินงานโครงการสุขภาพเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่แล้วสามารถทำได้แต่เพียงการสอนสุขศึกษาไปตามเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนหรือหนังสือประกอบการเรียนการสอนเท่านั้น

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการระยะสั้นเกี่ยวกับสุขศึกษา และดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ให้กับครู-อาจารย์ของโรงเรียนเอกชน จะเป็นการสนับสนุนงานของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และชาวรับต่อนโยบายของรัฐบาลที่เน้นการมีบทบาทในการพัฒนาของภาคเอกชน เป็นการบริการทางวิชาการแก่ภาคเอกชน ในอันที่จะร่วมงานกันแก้ไขปัญหาสาธารณสุข และเป็นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในชาติตั้งแต่วัยแรกเริ่มได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์เฉพาะของโครงการ โครงการดังกล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์โดยสรุปดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อสร้างแนวคิดเกี่ยวกับสุขศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยกระบวนการสุขภาพ และโครงการสุขภาพในโรงเรียน ให้กับครู-อาจารย์ ของโรงเรียนเอกชน
2. เพื่อให้แนวทางและหลักการดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน สำหรับครู-อาจารย์ของโรงเรียนเอกชน
3. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ปัญหาในการดำเนินงานและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อให้เกิดแนวคิดและประสบการณ์ในการพัฒนารูปแบบของการดำเนินงาน

โครงการสุขภาพได้อย่างเหมาะสมตามสภาพของปัญหา กลุ่มเป้าหมาย และข้อจำกัดทางทรัพยากร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

หลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมในโครงการดังกล่าวนี้แล้ว คาดหมายว่า ครู-อาจารย์ที่โรงเรียนเอกชน ที่มารับการอบรมจะได้รับความรู้ และเกิดแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับศึกษาค้นพบแนวทางที่จะดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนา รูปแบบของการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะมีผลให้กระบวนการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในระยะยาวของสังคม ได้รับแรงเสริมและสนับสนุนอีกส่วนหนึ่งจากเด็กและเยาวชนของชาติ ที่ได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพตามสมควรแล้ว อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาสุขภาพของแต่ละบุคคล ครอบครัว และชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ

โครงการนี้คาดว่าจะเริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2532 และสิ้นสุดในเดือนเมษายน 2533

วิธีการดำเนินงาน

1. เมื่อได้รับอนุมัติในหลักการให้ดำเนินการได้ ก็จะจัดทำโครงการละเอียด นำเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพิจารณา เพื่อขอความเห็นชอบ และแจ้งให้โรงเรียนเอกชนต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานฯ ได้ทราบและพิจารณาส่งครู-อาจารย์ที่รับผิดชอบของงานศึกษาในโรงเรียนไปรับการอบรมตามตารางการอบรมที่กำหนดไว้เป็นรุ่น ๆ รวม 6 รุ่น รุ่นละ 35-40 คน
2. การอบรมจะจัดขึ้นทุกวันเสาร์ ติดต่อกัน 4 วันเสาร์ ระหว่างเวลา 09.00-16.30 น.
3. ระยะเวลาการอบรมในแต่ละรุ่นใช้เวลา 4 วัน รวม 24 ชั่วโมง
4. การอบรมในช่วงเช้าของแต่ละวันจะเป็นการบรรยายหรืออภิปราย และในภาคบ่ายจะเป็นการประชุมปฏิบัติการ หรือทำงานเป็นกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับบรรยายหรืออภิปรายในภาคเช้า
5. ใช้วิทยากรของภาคศึกษาลานามัยเอง และอาจจะเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านจากหน่วยงานอื่น ๆ มาเสริมในส่วนที่จำเป็น
6. จัดทำเอกสารแจก แบบฝึกหัด และชุดการเรียนด้วยตนเองประกอบทุกเรื่อง

7. มีการประเมินผลทั้งในระหว่างการอบรม และเมื่อสิ้นสุดการอบรม
8. มีการมอบสัมฤทธิ์บัตรของมหาวิทยาลัยหรือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชนให้ เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนที่ผ่านการประเมินตาม
หลักเกณฑ์แล้ว
9. ทำการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการอบรมต่อเนื่องกันไปในแต่ละรุ่น

สถานที่

ใช้ห้องเรียน ณ อาคารศรีชุม ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง หรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมกว่า ซึ่งจะได้พิจารณาในภายหลัง

งบประมาณ

ประมาณว่าจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับแต่ละรุ่น ดังต่อไปนี้คือ

รายการ	จำนวนเงิน
1. ค่าตอบแทนในการพิมพ์ จัดเตรียมเอกสารและช่วยงานอบรมประมาณ	4,500 บาท
2. ค่ากระดาษ หมึกพิมพ์และวัสดุสำนักงาน ประมาณ	4,000 บาท
รวม	8,500 บาท

หมายเหตุ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ ขอทำการถัวเฉลี่ยทุกรายการ

ค่าใช้จ่ายรวม 6 รุ่น จะอยู่ในวงเงิน 60,000 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกเหนือ
ไปจากนี้ เช่น ค่าอาหารกลางวัน ค่าเครื่องดื่ม เป็นต้น จะได้รับการสนับสนุนจากผู้เข้ารับ
การอบรมโดยตรง

4. แบบฟอร์มการเสนอโครงการวิธีดั้งเดิม

ลำดับความสำคัญของโครงการ..... โครงการที่.....

ชื่อโครงการ..... สาขา.....

จังหวัด..... ส่วนราชการเจ้าของโครงการ.....

ผู้รับผิดชอบโครงการ.....

1. หลักการและเหตุผล.....

.....

2. วัตถุประสงค์.....

.....

3. เป้าหมายที่ต้องการ.....

.....

4. แผนดำเนินงาน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการจะต้องใช้เวลาดำเนินงานทั้งสิ้น เช่น 5 ปี โดยจะเริ่มตั้งแต่ 6 ..... แล้วเสร็จในปี ..... ตามแผนการดำเนินการดังนี้

ปี 2531 .....

.....

ปี 2532 .....

.....

ปี (อื่น ๆ).....

.....

5. วิธีดำเนินงาน.....

.....

6. งบประมาณ.....

n. งบประมาณรายจ่ายของโครงการทั้งสิ้น จำนวน..... บาท โดยแยกออกได้ดังนี้

ปี 2531 .....

ปี ๒๕.....

ปี (อื่น ๆ).....

ข. ที่มาของงบประมาณรายจ่ายของโครงการ

ประเภท	2531	2532	2533	2534
1. งบ.....				
2. งบอุดหนุน.....				
3. งบพัฒนา.....				
4. งบเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ				
5. งบอื่น ๆ				
รวม				

7. ประโยชน์ที่จะได้รับ.....

8. เจ้าหน้าที่โครงการ.....

1.....

2.....

3.....

4.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

5. สรุป

อุปสรรคประการหนึ่งในการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนคือ การทำโครงการเสนอผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปสำหรับโครงการดังกล่าวนั้นเป็นโครงการย่อย ๆ เฉพาะด้านในโครงการใหญ่คือ โครงการสุขภาพในโรงเรียน

เมื่อพบว่าปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญในโรงเรียนคืออะไรแล้ว ผู้เกี่ยวข้องอาจเสนอโครงการดำเนินงาน การเสนอโครงการนี้เพื่อให้ฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญ และจัดงบประมาณในการดำเนินการมาให้

เพราะฉะนั้นต่อไปถ้าท่านมีหน้าที่เป็นนักสุขศึกษาในโรงเรียน ท่านคงต้องเสนอโครงการเพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน และบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน

การทำให้สุขภาพของทุกฝ่ายในโรงเรียนสมบูรณ์นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายนัก นักสุขศึกษาในโรงเรียนต้องมีความพยายาม บางครั้งงานที่ทำอาจล้มเหลวก็ไม่ควรเสียใจ ควรดูว่ามีจุดบกพร่องตรงไหน มีอุปสรรคอย่างไรจึงทำให้งานหรือโครงการนั้นล้มเหลว แล้วเริ่มดำเนินงานหรือโครงการขึ้นมาใหม่ จงคิดเสียว่าคนเราต้องมีความพยายาม งานทั้งปวงจึงจะประสบความสำเร็จ

6. คำถามประกอบบทที่ 7

1. ในการเขียนโครงการดำเนินงาน มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่สำคัญ จงอธิบาย
2. ให้ท่านเลือกเขียนโครงการสัก 1 โครงการ ต่อไปนี้
  - การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียน
  - การบริการทางสุขภาพในโรงเรียน
  - การส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาโครงการหนึ่งโครงการใดก็ได้ หรือท่านจะเขียนทั้ง 3 โครงการก็ได้